

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญในการศึกษา

สมาคมประชาชาติเอเซียตะวันออกเฉียงใต้ หรือ อาเซียน (Association of Southeast Asian Nations - ASEAN) เป็นองค์การความร่วมมือส่วนภูมิภาค ซึ่งนับวันจะยิ่งเพิ่มความสำคัญมากขึ้น ทั้งต่อภูมิภาคเอเซียตะวันออกเฉียงใต้และภูมิภาคอื่น ๆ ของโลก วัตถุประสงค์หลักของอาเซียนคือ ความร่วมมือทางเศรษฐกิจและสังคม เพื่อสร้างสันติภาพ ความก้าวหน้าและความมั่นคงในภูมิภาค ประเทศสมาชิกที่ร่วมกัน ก่อตั้งอาเซียนประกอบด้วย 5 ประเทศ คือ อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์และไทย¹

การรวมตัวกันภายใต้อาเซียน นับเป็นก้าวสำคัญในความพยายามของประเทศสมาชิกที่จะปรับตัวเพื่อรับกับสถานการณ์ระหว่างประเทศ อันได้แก่ การเข้ามาเกี่ยวข้องกับภูมิภาคนี้ของสหรัฐฯ บทบาทของจีน เกี่ยวกับการสนับสนุนขบวนการคอมมิวนิสต์ในภูมิภาคและการประกาศถอนตัวออกจากภาคตะวันออกเฉียงของสุเอซของอังกฤษ ดังนั้น ประเทศเหล่านี้ต่างเห็นพ้องกันว่า ควรผนึกกำลังกัน เพื่อสร้างการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมภายในประเทศของตนให้ เข้มแข็งพอที่จะต้านทานความผันผวนในสถานการณ์ระหว่างประเทศที่อาจเกิดขึ้น แต่อย่างไรก็ตาม สมาชิกแต่ละประเทศมีแรงจูงใจในการหันเข้ามารวมตัวกันแตกต่างกันออกไปในรายละเอียด อันเป็น เรื่องที่ เชื่อมโยงกัน ทัศนนะของแต่ละประเทศและผลประโยชน์แห่งชาติ ทำให้ลักษณะการรวมตัวและความร่วมมือของอาเซียนในระยะแรก เป็นไปอย่างหลวม ๆ สมาชิกแต่ละประเทศไม่มีจุดยืนที่

¹ นับตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม ค.ศ. 1984 เป็นต้นมา ประเทศบรูไนได้เข้าร่วม เป็นสมาชิกอาเซียนอีกประเทศหนึ่ง ทำให้ปัจจุบันอาเซียนมีสมาชิกทั้งสิ้น 6 ประเทศ

แน่นอนและไม่แน่ใจว่าอาเซียนควรพัฒนาไปในรูปแบบใด

นอกจากนั้น เป็นที่ทราบกันดีว่า เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เป็นภูมิภาคที่แต่ละประเทศมีความแตกต่างกันในด้านต่าง ๆ มากภูมิภาคหนึ่งของโลก ไม่ว่าจะเป็นเชื้อชาติ ภาษา ศาสนา ระดับความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ จำนวนประชากร ตลอดจนระบบการเมืองและความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ การถูกรุกรานโดยมหาอำนาจในยุคอาณานิคม ทำให้ประเทศเหล่านี้ขาดประสบการณ์ในการติดต่อสัมพันธ์กันและมีความหวาดระแวงซึ่งกันและกัน ประกอบกับการที่ประเทศสมาชิกต่างก็มีปัญหาระหว่างกันเอง เช่น ปัญหาการครอบครองสิทธิ์เหนือดินแดนชาบารระหว่างมาเลเซียและฟิลิปปินส์ ปัญหาระหว่างมาเลเซียและไทยในเรื่องเกี่ยวกับการปราบปรามขบวนการโจรจีนคอมมิวนิสต์ซึ่งก่อการร้ายในเขตภาคเหนือของมาเลเซียและขบวนการแบ่งแยกดินแดนภาคใต้ของไทย ปัญหาในเรื่องเชื้อชาติระหว่างมาเลเซียและสิงคโปร์ ปัญหาการปรับปรุงความสัมพันธ์หลังสถานการณ์การเผชิญหน้าระหว่างมาเลเซียและอินโดนีเซีย รวมทั้งการปรับปรุงความสัมพันธ์ระหว่างอินโดนีเซียและสิงคโปร์ซึ่งแยกประเทศออกมาจากมาเลเซียในปี ค.ศ. 1965 ภายหลังการเผชิญหน้าเป็นต้น ปัจจัยและปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ มีผลต่อความก้าวหน้าของความร่วมมือส่วนภูมิภาค (Regional cooperation) ของอาเซียน มากไปกว่านั้นปัจจัยภายนอก ซึ่งได้แก่ สถานการณ์ทางการเมืองและเศรษฐกิจระหว่างประเทศ รวมทั้งบทบาทของประเทศมหาอำนาจก็มีส่วนสำคัญต่อทิศทางของอาเซียน ดังได้กล่าวแล้วว่า อาเซียนก่อตั้งขึ้นโดยเจตนารมณ์ทางเศรษฐกิจและสังคม ทั้งนี้ เพื่อเป็นการหลีกเลี่ยงมิให้มหาอำนาจฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหาเหตุทางการเมืองเป็นช่องโหว่ที่จะเข้ามากดดันหรือแทรกแซงได้

ในขณะที่เจตจำนงประการสำคัญของอาเซียน คือ การส่งเสริมและเร่งรัดการพัฒนาาร่วมกันในฐานะองค์การส่วนภูมิภาค โครงสร้างอันเป็นทางการของอาเซียนมีลักษณะที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการส่งเสริมให้โครงการต่าง ๆ เป็นไปได้อย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลไกประจำซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการวางนโยบาย เพื่อเป็นแนวทางของการร่วมมือในกิจกรรมสำคัญต่าง ๆ ของอาเซียน คือ การประชุมประจำปีระดับรัฐมนตรี (Annual Ministerial Meeting) ซึ่งเป็นการประชุมระหว่างรัฐมนตรี

ต่างประเทศของประเทศสมาชิก โดยปกติมีขึ้นปีละ 1 ครั้ง และการประชุมรัฐมนตรีเศรษฐกิจ (Meeting of Economic Ministers) ซึ่งมีขึ้นปีละ 2 ครั้ง¹ โดยที่การประชุมเพื่อกำหนดนโยบายของอาเซียนดังกล่าวมีขึ้นไม่บ่อยนัก ทำให้เกิดความล่าช้าในการตัดสินใจและเร่งรัดการดำเนินการต่าง ๆ ในการร่วมมือระหว่างกัน ซึ่งมีผลกระทบต่อกระบวนการในการรวมตัวที่ใกล้ชิดกันมากขึ้น

อย่างไรก็ตาม เมื่อเปรียบเทียบกับสภาพความสัมพันธ์ระหว่างประเทศสมาชิก ทั้งก่อนและระยะแรกของการก่อตั้งอาเซียน นับได้ว่าระดับความก้าวหน้าของความร่วมมือระหว่างประเทศเหล่านี้ในปัจจุบัน เป็นพัฒนาการที่ค่อนข้างใหม่สำหรับภูมิภาคแถบนี้และเมื่อพิจารณาถึงปัญหาต่าง ๆ ดังกล่าวแล้วข้างต้น ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการรวมตัวของอาเซียน จึงเป็นที่สังเกตได้ว่าน่าจะมีปัจจัยบางประการภายนอกโครงสร้างอันเป็นทางการของอาเซียน ที่มีส่วนส่งเสริมความร่วมมือของประเทศสมาชิก ซึ่งมีผลต่ออาเซียนเป็นส่วนรวมอีกต่อหนึ่ง .จากการศึกษาลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างประเทศสมาชิกต่าง ๆ นับตั้งแต่อาเซียนก่อตั้ง พบว่ามีปรากฏการณ์สำคัญประการหนึ่งเกิดขึ้นควบคู่ไปกับความก้าวหน้าของอาเซียน คือ การประชุมทวิภาคีระหว่างผู้นำของประเทศสมาชิกซึ่งพบว่า ในช่วงปี ค.ศ. 1968 ถึง 1982 มีจำนวนถึง 100 ครั้ง โดยมีความถี่แตกต่างกันออกไปในแต่ละปี ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงระดับความสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนในเรื่องต่าง ๆ ในแต่ละช่วงเวลาด้วย ดังนั้นจึงเชื่อว่า การประชุมสุดยอดทวิภาคีของผู้นำอาเซียนนี้ น่าจะเป็นปัจจัยหนึ่ง ที่มีส่วนส่งเสริมกระบวนการความร่วมมือต่าง ๆ ซึ่งอาจนำไปสู่บูรณาการภูมิภาคของอาเซียนในอนาคต

¹ ในที่นี้ไม่ถือว่า การประชุมสุดยอดระหว่างผู้นำอาเซียน (Summit Meeting) เป็นกลไกประจำของอาเซียน เพราะไม่มีการกำหนดแน่นอนว่าจะมีขึ้นเมื่อใด หากจัดให้มีขึ้นตามความจำเป็นและเห็นพ้องของสมาชิก

2. วัตถุประสงค์ในการศึกษา

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ศึกษาการประชุมสุดยอดทวิภาคีระหว่างผู้นำประเทศอาเซียน โดยการรวบรวมสถิติและ เนื้อหาของการพบปะระหว่างผู้นำ ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1968 ถึง 1982 รวมระยะเวลา 15 ปี โดยมีประเด็นปัญหาสำคัญที่มุ่งศึกษา คือ

1. สภาพแวดล้อมหรือสถานการณ์ทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม ในแต่ละช่วงที่มีการพบปะระหว่างผู้นำสองฝ่าย
2. ลักษณะและรูปแบบในการพบปะ เปรียบเทียบ
3. ผลกระทบต่อความร่วมมือส่วนภูมิภาคของอาเซียน

3. สมมติฐาน

การที่มุ่งศึกษาประเด็นปัญหาดังกล่าว เพื่อจะใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ และหาคำตอบสำหรับสมมติฐานที่ว่า จำนวนการประชุมสุดยอดทวิภาคีระหว่างผู้นำ

อาเซียน มีส่วนสัมพันธ์กับปัญหาความขัดแย้งระหว่างประเทศสมาชิกและสถานการณ์ระหว่างประเทศในช่วงนั้น ๆ

4. วิธีการค้นคว้าวิจัย

ลักษณะวิธีการค้นคว้าวิจัย วิเคราะห์และประเมินผลข้อมูลของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นแบบการศึกษาจากข้อมูลเอกสาร (Documentary Research) โดยใช้ข้อมูล 2 ประเภทคือ

ก. ข้อมูลที่เป็น เอกสารชั้นต้น (Primary Sources) เป็น เอกสารที่ผลิตขึ้นระหว่างปี ค.ศ. 1967 ถึงปี ค.ศ. 1982 เช่น เอกสารทางราชการของอาเซียน ซึ่งได้แก่ ปฏิญญา สนธิสัญญา คำปราศรัยและแถลงการณ์ร่วมของผู้นำอาเซียน และหนังสือพิมพ์ต่าง ๆ เป็นต้น

ข. ข้อมูลที่เป็น เอกสารชั้นรอง (Secondary Sources) เช่น หนังสือบทความ และวิทยานิพนธ์ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับอาเซียนและแนวความคิด เกี่ยวกับการรวมตัว (Integration)

การตีความข้อมูล เป็นไปตามแบบวิธีการทางประวัติศาสตร์ (Historical Approach) ประกอบกับการวิเคราะห์ข้อมูลซึ่งได้จากการสัมภาษณ์บุคคลต่าง ๆ ที่มี

ส่วนร่วมในการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับอาเซียนทั้งไทยและต่างประเทศ ดังมีรายชื่อ
ในกิตติกรรมประกาศข้างต้น การเสนอรายงาน เป็นในรูปแบบการวิเคราะห์เชิงพรรณนา
(Descriptive Analysis) ซึ่งอยู่ในกรอบทฤษฎี (Theoretical Framework)
ของทฤษฎีการรวมตัวในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

5. แนวความคิดและทฤษฎีการรวมตัว

ในรอบสามทศวรรษที่ผ่านมา ประเทศต่าง ๆ ในโลกได้หันมารวมตัวกันใน
ระดับภูมิภาค (Regional Integration) เป็นจำนวนมาก ทำให้เกิดความสนใจ
ในการศึกษาเรื่องนี้อย่างกว้างขวาง อย่างไรก็ตาม ยังมีความเห็นที่แตกต่างกันระหว่าง
นักทฤษฎีต่าง ๆ เกี่ยวกับคำจำกัดความของ "การรวมตัว" หรือ "บูรณาการ"
(Integration) ว่า การรวมตัวคือ "สภาวะขั้นปลาย" (terminal condition)
หรือ "กระบวนการ" (Process) ที่นำไปสู่การก่อตั้งเป็นประชาคม (Community)
ร่วมกัน คำจำกัดความของ "การรวมตัว" มีอยู่มากมายซึ่งบางครั้งทำให้นักศึกษาทาง
ด้านนี้เกิดความสับสนเป็นอย่างมาก ในที่นี้ขอเสนอแนวความคิดของนักทฤษฎีคนสำคัญ ๆ
ดังต่อไปนี้

คาร์ล ดอยช์ (Karl W. Deutsch) ใ้คำจำกัดความของการรวมตัวว่า
"หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยต่าง ๆ ซึ่งพึ่งพาอาศัยกันและกันและร่วมมือกัน เพื่อ
ให้เกิดสิ่งใหม่ในระบบซึ่งแต่ละหน่วยไม่สามารถทำได้โดยลำพัง"¹ ส่วนการรวมตัวทาง
การเมือง (Political Integration) หมายถึงการรวมตัวของหน่วยการเมือง
(Political actors หรือ political units) เช่น บั๊ก เจกชน กลุ่ม
ชุมชน ภูมิภาค หรือ ประเทศในด้านพฤติกรรมทางการเมือง (Political
behavior)

¹ Karl W. Deutsch, The Analysis of International Relations 2nd Edition, (Englewood cliffs, N.J. : Prentice - Hall, Inc., 1978), p. 198.

ตามแนวความคิดของคอยซ์เห็นว่า หน้าที่หลักของการรวมตัวมี 4 ประการคือ

1. เพื่อรักษาสันติภาพ
2. เพื่อให้ได้มาซึ่งความสามารถเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ต่าง ๆ ได้ มากขึ้น
3. เพื่อให้ประสบความสำเร็จในการทำ เรื่องใด เรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ
4. เพื่อให้ได้มาซึ่งภาพพจน์เกี่ยวกับตนเอง (Self - image) และ
เอกลักษณ์ในบทบาทใหม่ (Role identity)¹

ทั้งนี้ คอยซ์ เสนอว่า การรวมตัวจะประสบความสำเร็จแค่ไหนขึ้นอยู่กับสิ่ง
ซึ่ง คอยซ์เรียกว่าเงื่อนไขของการรวมตัว (Conditions of integration)
ซึ่งได้แก่

1. ความสอดคล้องกันและ เข้ากันได้ของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เข้ามารวมตัวกัน
2. ค่านิยมของแต่ละหน่วยซึ่ง เข้ากันได้
3. การที่แต่ละหน่วยยอมรับซึ่งกันและกัน
4. การที่หน่วยต่าง ๆ มีเอกลักษณ์หรือความภักดีต่อสิ่ง เดียวกันในระดับหนึ่ง

อย่างไรก็ตาม เมื่อกล่าวถึง "กระบวนการ" ที่นำไปสู่การรวมตัว

คอยซ์ ยอมรับว่า การรวมตัวในแต่ละภูมิภาคไม่จำเป็นว่าจะมีขั้นตอนที่เหมือนกัน เสมอ
ไป นอกจากในขั้นแรกซึ่งมักจะเริ่มจาก "Core area" ซึ่งประกอบด้วยหน่วยการ
เมือง 2 - 3 หน่วย ซึ่งเข้มแข็งกว่า พัฒนามากกว่าและก้าวหน้าในด้านสำคัญ ๆ
มากกว่าหน่วยอื่น ๆ โดยรัฐบาลหรือผู้นำทางการเมือง (Political elite) ของ
"Core area" เหล่านี้จะเป็นผู้ริเริ่มการรวมตัว (Unifier) และจะทำหน้าที่เป็น
ผู้นำของระบบการเมืองที่จะเกิดขึ้นจากการรวมตัวต่อไป²

เมื่อกล่าวถึงประเด็นเกี่ยวกับผู้นำ ผู้เขียนขอ เสนอแนะแนวความคิดของ

¹ Ibid., p. 239.

² Ibid., p. 245.

คอยซ์ เพิ่มเติมอีก คือ คอยซ์ มีความเห็นว่า บางครั้งผู้นำสามารถที่จะตัดสินใจบางอย่างซึ่งอาจมีผลในการเปลี่ยนแปลงประวัติศาสตร์ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับขอบเขตของทรัพยากรสถานการณ์และสภาวะจิตใจที่มีอยู่ ผู้นำที่แข็งแกร่งไม่เพียงแต่จะต้องเป็นคนที่มีบุคลิกภาพที่มั่นคงและเด็ดขาดเท่านั้น แต่จะต้องได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มหรือสหสัมพันธ์ของกลุ่ม (Coalition of groups) ที่เข้มแข็งด้วย¹

เมื่อเชื่อมโยงแนวความคิดเกี่ยวกับการรวมตัว และบทบาทของผู้นำของคอยซ์ เข้าด้วยกัน เราอาจกล่าวได้ว่า ในการรวมตัวระดับภูมิภาค (Regional Integration) ผู้นำของประเทศสมาชิกแต่ละประเทศจะต้องมีบทบาทอยู่ด้วยไม่มากนักน้อย

นอกจากนั้นคอยซ์ ได้กล่าวถึง ปัจจัยที่สำคัญอันหนึ่งในการที่จะนำไปสู่และรักษาไว้ซึ่ง "การรวมตัว" หรือ "บูรณาการ" คือ ความสามารถของประชาคม (Political community) ในการตอบสนอง (Responsiveness) ต่อความต้องการ เมื่อมีความจำเป็นที่เรียกร้องให้ประชาคมนั้นแก้ปัญหา²

นักทฤษฎีอีกคนหนึ่ง คือ เอิร์นสต์ ฮาส (Ernst Haas) ได้ให้คำจำกัดความของการรวมตัวว่า "เป็นกระบวนการที่ชักนำให้นักการเมืองต่าง ๆ ในระดับชาติ เปลี่ยนความจงรักภักดี ความหวัง (Expectation) และกิจกรรมทางการเมืองไปสู่ศูนย์กลางใหม่ที่มีสถาบันต่าง ๆ หรืออำนาจปกครอง (Jurisdiction) อยู่เหนือรัฐชาติที่มีอยู่ก่อนแล้ว"³ ในผลงานศึกษาค้นคว้า ฮาสได้เสริมว่า "การศึกษากการรวมตัว

¹ Ibid., p. 74.

² Karl W. Deutsch, "Communication Theory and Political Integration", in Philip E. Jacob and Henry Teune ed., The Integration of Political Communities, (Philadelphia : J.B. Lippencott Co., 1964) p. 69-71.

³ Ernst Haas, Beyond the Nation State, (Stanford : Stanford University Press, 1964), p. 16.

ทางภูมิภาค เกี่ยวข้องกับการอธิบาย เหตุผลและวิธีการที่รัฐต่าง ๆ ยุติการมีอำนาจอธิปไตยทั้งหมด”¹

นอกจากนั้น ฮาายังได้เสนอทฤษฎี "Spill - over" ซึ่งกล่าวว่า "ถ้าชาติต่าง ๆ เริ่มติดต่อกันและทำสนธิสัญญาแล้ว ก็จะมีการทำสัญญาในเรื่องอื่น ๆ มากขึ้นไปเรื่อย ๆ ซึ่งจะช่วยให้ใกล้ชิดกันมากขึ้น"² ซึ่งในเรื่องนี้ นักทฤษฎีอีกคนหนึ่งคือ Henry Teune ได้ตั้งข้อสงสัยเหตว่า ทฤษฎี Spill - over มีลักษณะที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ (Learning Theory) 2 ประการคือ

1. จะต้องมีความถี่ของการติดต่อกัน (frequency of association)
2. การมีแรงจูงใจทั่วไปร่วมกัน (generalization of stimuli)³

แรงจูงใจในที่นี้ได้แก่ ผลตอบแทนที่หวังว่าจะได้รับ (Reward หรือ Benefit) ซึ่งในกรณีของความร่วมมือส่วนภูมิภาคในปัจจุบันซึ่งมีแนวโน้มที่จะนำไปสู่การรวมตัว (Integration) คือ ความหวังในความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจซึ่งมีผลทำให้ประเทศยอม เปลี่ยนแปลง เอกลักษณ์ทางการเมือง (Political Identification) บางประการ ในกระบวนการการรวมตัว เช่น ในกรณีของประชาคมเศรษฐกิจยุโรป แรงจูงใจในผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการรวมตัวในอนาคต ทำให้ประชาชนในแต่ละประเทศให้ความสำคัญกับตลาดร่วมมากขึ้นและมีสำนึกว่านอกจากตนจะ เป็นประชาชนของแต่ละประเทศแล้ว ตนยังเป็นชาวยุโรปอีกด้วย

¹ Ernst Haas, "The Study of Regional Integration: Reflections on the Joy and Anguish of Pretheorising", International Organization, Vol. XXIV, No.4 (Autumn, 1970) p. 610.

² Ernst Haas, The Uniting of Europe, (Stanford : Stanford University Press 1958)

³ Henry Teune, "The Learning of Integrative Habits", in Philip E. Jacob and James V. Toscano ed. , The Integration of Communities (Philadelphia : J.B. Lippincott co., 1964), p. 260.

แนวความคิดของ Teune ในเรื่องนี้ ตรงกับข้อสรุปจากผลการศึกษาของ คอยซ์ ซึ่งพบว่า การประสบความสำเร็จทาง เศรษฐกิจของประเทศหนึ่งและการหวัง ประโยชน์ที่จะได้รับจากความร่วมมือทาง เศรษฐกิจ เป็นแรงจูงใจให้ประเทศต่าง ๆ หัน มารวมตัวกัน

บรูซ เอ็ม รัสเซ็ท (Bruce M. Russett) ได้เสนอปัจจัยซึ่งมีส่วนนำไปสู่การรวมตัวกันว่า ได้แก่

1. ความคล้ายคลึงกันทางวัฒนธรรมในระดับหนึ่ง ซึ่งอย่างน้อยจะต้องพอ เพียงที่จะประสานค่านิยมทางการ เมืองระหว่างกันได้
2. การพึ่งพากันทาง เศรษฐกิจ (Economic interdependence)
3. การมีสถาบันที่เป็นทางการซึ่งจะสามารถขยายความสัมพันธ์กันออกไป ได้เรื่อย ๆ
4. ความต่อเนื่องกันทางภูมิศาสตร์¹

จากการศึกษาของ รากร พาณิช ได้ให้ความเห็น เกี่ยวกับบทบาทของผู้นำ ต่อการพัฒนาภูมิภาคนิยมในกรณีของอา เซียนว่า การพบปะประชุมปรึกษาหารือกันระหว่าง ผู้นำมีความสำคัญต่อการสร้างความสนิทสนมส่วนตัวและความรู้สึก เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ซึ่งจะ เป็นส่วนช่วยในบูรณาการภูมิภาค (Regional Integration) รากร ชีให้เห็น ว่า ตัวแปรเหล่านี้มีความสำคัญในการรวมตัวกันของประเทศอา เซียนซึ่งมวลชนยังมีอิทธิพล น้อยต่อการกำหนดแนวนโยบายของภูมิภาค ความเห็นที่แตกต่างกันและความขัดแย้งระหว่าง

¹ Bruce M. Russett, International Regions and the International System : A Study in Political Ecology (Chicago : Rand Mckally & Co., 1967), p. 10.

ผู้นำของแต่ละประเทศอาจกระทบกระเทือนต่อความพยายามเพื่อประโยชน์ของภูมิภาค
ร่วมกัน ดังนั้นควรมีความรู้สึก เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและค่านิยมที่ เข้ากันได้ระหว่าง
ผู้นำซึ่ง เป็นตัวแปรที่มีความสำคัญต่อความสำเร็จของอาเซียน เป็นส่วนรวม¹

แนวความคิดและทฤษฎีต่าง ๆ ดังกล่าว แม้จะมีความแตกต่างกันบ้าง แต่
โดยทั่วไปก็มีลักษณะที่สอดคล้องกัน พอที่จะสร้างกรอบทางทฤษฎี ให้ผู้ศึกษามีความเข้าใจ
และใช้วิเคราะห์ในปรากฏการณ์จริงได้ แม้ว่าบ่อยครั้ง ทฤษฎีเหล่านี้ไม่อาจใช้อธิบาย
ถึงลักษณะวิวัฒนาการของภูมิภาคนิยมในประเทศกำลังพัฒนาได้อย่างสมบูรณ์ ในกรณีอาเซียน
บทบาทของผู้นำอาจมีผลต่อความก้าวหน้าของภูมิภาคนิยมค่อนข้างมากกว่าปรากฏการณ์ที่
นักวิชาการตะวันตกพบในการศึกษาจากองค์กรส่วนภูมิภาคในยุโรปตะวันตก อย่างไรก็ตาม
ก็ตาม การกล่าวถึงทฤษฎีการรวมตัวในที่นี้ เพื่อ เป็นกรอบแนวความคิดในการสร้าง
ความเข้าใจ เกี่ยวกับหลักการ ลักษณะและกระบวนการของการรวมตัวอย่างกว้าง ๆ
เพื่อที่จะมองเห็นแนวโน้มของอาเซียน แม้ว่าอาเซียนจะยังอยู่ห่างไกลจากความเป็น
บูรณาการ แต่ลักษณะความสัมพันธ์ที่ประเทศสมาชิกดำเนินอยู่ระหว่างกันในปัจจุบัน อาจ
เป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการซึ่งจะค่อย ๆ พัฒนาไปสู่บูรณาการก็เป็นได้

6. การเสนอเรื่อง

ในการเสนอเรื่องวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ได้แบ่งออกเป็น 4 บทดังต่อไปนี้

บทที่ 1 บทนำ กล่าวถึงความสำคัญของการศึกษา เรื่องการประชุมสุดยอด
ทวิภาคีระหว่างผู้นำประเทศอาเซียน วัตถุประสงค์และขอบเขตของการศึกษา ประเด็น
ปัญหาที่สำคัญ สมมติฐาน วิธีการค้นคว้าวิจัย แนวความคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

¹ Thakur Phanit, Regional Integration Attempts in Southeast Asia : A Study of ASEAN's Problems and Progress (Ph.D. Dissertation, The Pennsylvania State University, 1980), p. 22-23.

ตลอดจนประโยชน์ที่ได้จากการศึกษา

บทที่ 2 ภูมิหลัง วัตถุประสงค์ และโครงสร้างของอาเซียน กล่าวถึงความพยายามในการจัดตั้งองค์การในระดับภูมิภาคขึ้นใน เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ก่อนที่จะมีอาเซียน ลักษณะพื้นฐานทางประวัติศาสตร์ของประเทศสมาชิก บัจจยร่วมกันที่ทำให้ประเทศเหล่านี้หันมาร่วมมือกันในการก่อตั้งอาเซียน แรงจูงใจของแต่ละประเทศ วัตถุประสงค์ของอาเซียน โครงสร้างของอาเซียนโดยสังเขปและรูปแบบการเจรจา และการปรึกษาหารือตกลงปัญหาต่าง ๆ ของอาเซียน

บทที่ 3 บทบาทของการประชุมสุดยอดแบบทวิภาคี กล่าวถึงความสำคัญของการประชุมสุดยอดทวิภาคีระหว่างผู้นำอาเซียน การรวบรวมสถิติของการพบปะ เยี่ยมเยือนกันระหว่างผู้นำในแต่ละปี (ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1968-1982) ประเด็นต่าง ๆ ที่หยิบยกขึ้นมาปรึกษาหารือกัน ซึ่งแบ่งออกเป็น 6 เรื่องใหญ่ ๆ คือความร่วมมือของอาเซียน การแก้ปัญหาที่ประเทศสมาชิกมีอยู่ระหว่างกัน เรื่องเกี่ยวกับนโยบายต่างประเทศ ปัญหาความมั่นคง ปัญหาระหว่างประเทศที่มีผลกระทบต่ออาเซียนและส่วนอื่น ๆ ในภูมิภาคและปัญหาด้านการจัดองค์การของอาเซียน

บทที่ 4 บทสรุป กล่าวถึง ประเด็นที่แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการประชุมทวิภาคีระหว่างผู้นำในกรณีของอาเซียน สถิติของจำนวนการประชุมในแต่ละปี และลักษณะที่ส่งเสริมบูรณาการภูมิภาค

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

สำหรับประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษาเรื่องนี้คือ การมุ่งหวังที่จะอธิบายถึงการประชุมสุดยอดทวิภาคีของผู้นำประเทศสมาชิกอาเซียน ในฐานะที่เป็นกลไกหนึ่งซึ่งอาจมีส่วนในการส่งเสริมความเข้าใจและความร่วมมือในระดับภูมิภาคของอาเซียน และทำให้ความรู้สึกความเป็นภูมิภาคนิยม (Regional Consciousness) ก้าวหน้าขึ้นทั้งนี้อาจ เนื่องมาจากลักษณะการดำเนินความสัมพันธ์ต่อกันที่มีเอกลักษณ์การพูดแบบ เอเชียหรืออาเซียนโดยเฉพาะ